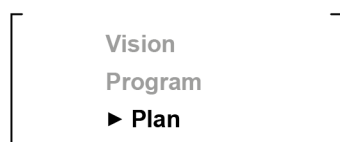

Utbildningsnämndens lokalbehovsplan 2024

Planerande styrande dokument

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Utbildningsnämnden

Gäller för:
Utbildningsförvaltningen

Diarienummer:
1143/24

**Datum och paragraf för
beslutet:**
xxx

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2024 tills vidare

Senast reviderad:
2022-06-21

Dokumentansvarig:
Planeringsledare, Fastighet
och säkerhet

Bilagor:

Befolkningsprognoser 2022–2024

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	6
Genomförande av denna plan	6
Uppföljning av denna plan	6
Planen	6
Analytiska utgångspunkter	7
Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen	7
Drivkrafter i lokalbehovsplanen	7
Geografiska utgångspunkter	8
Lokalbehovsanalys	8
Gymnasieskola	8
Lokalbehov	9
Anpassad gymnasieskola	14
Lokalbehov	15
Vuxenutbildning och yrkeshögskola	17
Lokalbehov	17
Samnyttjan och samlokalisering	19
Lokaleffektivitet och samverkan	20
Aktuella utmaningar och möjligheter	21
Lokalkostnadsanalys	22

Riskanalys	24
-------------------------	-----------

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med lokalbehovsplanen är att redovisa lokalbehov för de verksamheter som utbildningsnämnden ansvarar för. Det omfattar befintliga, tillkommande och avgående lokaler samt kopplade utmaningar och möjligheter. Utbildningsnämndens lokalbehovsplan utgör underlag till Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för utbildningsnämndens verksamhet vilket innebär gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, vuxenutbildning, yrkeshögskola och stadsgemensamt.

Giltighetstid

Denna plan gäller från antagande i utbildningsnämnden 2024 och tills vidare men revideras kopplat till nya befolkningsprognoser, status i befintliga verksamhetslokaler samt förändrade mål och visioner.

Bakgrund

Under 2020 antogs Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026 i kommunfullmäktige (KF 2020-031-19 § 4 1006/18) i syfte att utveckla den strategiska styrningen av Göteborgs Stads lokalförsörjning.

Under början av 2022 antogs det första reglerande styrande dokumentet inom ramen för programmet i kommunfullmäktige, Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner (KF 2022-01-27 § 14 0479/21).

I riktlinjen anges att nämnderna årligen ska översända sina beslutade lokalbehovsplaner som underlag till stadens lokalförsörjningsplan vilken syftar till att ge en bild av Göteborgs Stads lokalförsörjning av kommunal service.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads budget	Budgeten anger mål för samtliga nämnder och styrelser
Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan	Utbildningsnämndens lokalbehovsplan utgör ett underlag till stadens lokalförsörjningsplan

Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplaner och nämndernas lokalbehovsplaner	Riktlinjen anger ramar, ansvar och handlingsutrymme i utformande av lokalbehovsplanen.
Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra – kommunala verksamhetslokaler	Riktlinjen anger beslutsnivåer och ansvarsfördelning vid investering i och inhyrning av kommunala verksamhetslokaler. Riktlinjen anger också inriktning för när staden bör äga eller hyra kommunala verksamhetslokaler.
Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler	Riktlinjen anger de nyckeltal som ska vara utgångspunkt för de ytor som ska byggas eller hyras in för att möta de kommunala verksamhetsbehoven.

Stödjande dokument

Göteborgs Stads befolkningsprognos utgör ett centralt underlag för att bedöma behovet av utbildningsplatser. På samma sätt fungerar stadsfastighetsförvaltningens underhållsplan som ett underlag och på sikt kommer även stadsfastighetsförvaltningens strategiska fastighetsplan att göra det.

Genomförande av denna plan

Utbildningsförvaltningen ansvarar för att de beslut som krävs för att tillgodose att behovet som lyfts i lokalbehovsplanen kommer till stånd. I arbetet krävs ett nära samarbete med stadsfastighetsförvaltningen.

Uppföljning av denna plan

Utbildningsnämnden är ansvarig för antagande av lokalebehovsplanen.
Utbildningsförvaltningen ansvarar för uppföljning och revidering årligen.

Planen

Utbildningsnämnden följer Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner. Först presenteras de analytiska utgångspunkter som ligger till grund för innehållet i planen och därefter följer lokalbehovsanalys för respektive verksamhet, aktuella utmaningar och möjligheter, lokalkostnadsanalys samt riskanalys.

Analytiska utgångspunkter

I detta avsnitt redogörs för de analytiska utgångspunkter som legat till grund för de behov som presenteras i lokalbehovsplanen.

Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen

I Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner anges att lokalbehovsplanen ska utgå ifrån tre olika tidsperspektiv.

- Nutid (1–5 år)
- Närtid (5–10 år)
- Framtid (10 år och framåt)

Planeringsperspektivet nutid innefattar de kommande fem åren. Det är primärt i det perspektivet som nämnden beslutar om uppdrag avseende avgående eller tillkommande lokaler för att säkerställa lokalförsörjning i balans. Det är även i detta tidsperspektiv som uppdrag om ny-, till- och ombyggnation genomförs. I nutidsperspektivet görs också de sista bedömningarna utifrån reviderade uppdrag i staden, förändrat ansvar, analys av befolkningsprognos och kapacitet.

I ett närtidsperspektiv så sker arbetet med detaljplaner. Planering i perspektivet handlar därför främst om att säkerställa att nödvändiga ytor för kommunal service planläggs och att byggnation möjliggörs. Det sker dels genom antagande av nya planer dels genom ändring av gällande detaljplaner.

Planeringshorisonten framtid är bortom de närmaste tio åren och framåt. I detta tidsperspektiv är det främst tillgången på lämplig mark för kommunal service som måste säkerställas för att marken sedan ska finnas tillgänglig att planlägga i närtidsperspektivet.

Drivkrafter i lokalbehovsplanen

I Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner har tre huvudsakliga drivkrafter definierats som var och en för sig eller i kombination driver förändringar i lokalbehovet. De tre definierade drivkrafterna är:

- Befolkningsmässiga förändringar
- Befintliga verksamhetslokaler
- Mål

Befolkningsmässiga förändringar är främst kopplad till förändring av stadens befolkning. Minskar befolkningen minskar generellt behovet av verksamhetslokaler och tvärtom, ökar befolkningen ökar generellt behovet av verksamhetslokaler.

Befintliga verksamhetslokaler är främst kopplad till ändamålsenligheten i befintliga lokaler. Ändamålsenligheten drivs dels ifrån fastighetsägare och förvaltares ansvar att underhålla befintliga fastigheter dels verksamhetens behov av att säkerställa ändamålsenligheten i befintliga lokaler över tid.

Mål är främst kopplade till förändrade mål och visioner. Politiska mål och visioner samt verksamhetens mål och visioner kan var för sig eller i kombination med varandra innebära ett förändrat lokalbehov.

Geografiska utgångspunkter

Lokalbehovsanalysen för utbildningsförvaltningen är uppdelad i fyra verksamhetsområden, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, yrkeshögskola och vuxenutbildning. Analysen görs på stadennivå då verksamheterna inte är knutna till geografiskt avgränsade områden på samma sätt som till exempel förskola och grundskola.

Lokalbehovsanalys

I utbildningsnämndens lokalbehovsplan 2023 var utbildningsförvaltningen bedömning att lokalförsörjningen var i balans för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola givet dåvarande lokalplanering. Analysen i årets lokalbehovsplan visar på en lokalförsörjning i balans för gymnasieskola. För anpassad gymnasieskola är bedömningen att lokalförsörjningen är i balans givet pågående uppdrag samt om utbildningsnämnden fattar beslut om uppdrag för platser för anpassad gymnasieskola tillsammans med Angeredsgymnasiet.

För vuxenutbildning och yrkeshögskola gjordes bedömningen i lokalbehovsplanen 2023 att lokalförsörjningen var i balans i ett nutidsperspektiv. Analysen i årets lokalbehovsplan för vuxenutbildning och yrkeshögskola visar fortsatt på en lokalförsörjning i balans i ett nutidsperspektiv. Dessa verksamheters lokalbehov påverkas i högre grad av förändrade mål och visioner vilket gör det svårt att överblicka lokalbehovet i ett närtids- och framtidsperspektiv.

Lokalbehovsanalysen i detta kapitel är uppdelad per verksamhetsområde utifrån en hela-staden-nivå då nämndens verksamheter inte har en tydlig uppdelning i stadsområden.

Gymnasieskola

Inom Göteborgs stad finns det 13 kommunala gymnasieskolor. Majoriteten av gymnasieskolorna är lokaliserade i de centrala delarna av Göteborg. En av gymnasieskolorna är lokaliserad i Högsbo och en i Angered. Flera av gymnasieskolorna bedriver även delar av sin undervisning på Stora Holm på Hisingen.

Utbildningsnämnden erbjuder gymnasieutbildning inom 18 nationella program fördelat på de olika skolorna. Sex av dem är högskoleförberedande och tolv är yrkesprogram. Nämnden anordnar även Sjöfartsutbildning som är riksrekryterande samt fyra introduktionsprogram. Göteborgs Stad är en av 13 kommuner som ingår i Göteborgsregionens kommunalförbund (GR). GR har en gemensam gymnasieantagning och på så sätt kan samtliga nationella program erbjudas till ungdomar i regionen. Detta innebär att utvecklingen i GR i stort kan påverka behovet av utbildningsplatser inom gymnasieskolan i Göteborgs stad då ungdomar i regionen kan söka sig fritt till stadens gymnasieskolor.

Beroende på vilket program en gymnasieskola bedriver ställer det olika krav på lokalernas utformning. Generellt är högskoleförberedande mindre krävande när det gäller yta och utformning medan yrkesprogram i många fall kräver specialanpassade lokaler och större yta. Det finns dock en variation i vilka ytor som krävs för de olika yrkesprogrammen.

På de kommunala gymnasieskolorna i Göteborg går det cirka 10 000 elever. Av dessa läser cirka 81 procent på nationella program samt Sjöfartsutbildningen och 19 procent läser introduktionsprogram. Av de som läser på nationella program går cirka 76 procent på högskoleförberedande program och 24 procent på yrkesprogram. Andelen av eleverna i den kommunala gymnasieskolan som bor i Göteborg är 72 procent medan 26 procent bor i göteborgsregionen samt två procent i övriga Sverige.

Åldersgruppen inom gymnasieskolan utgörs till störst del av 16 till 18-åringar men en del ligger även utanför åldersgruppen, majoriteten är äldre och i gruppen 19–20 år.

Av det totala antalet gymnasieelever som bor i Göteborg går 41 procent på kommunala gymnasieskolor, 50 procent på fristående gymnasieskolor och nio procent på gymnasieskolor utanför kommunen.

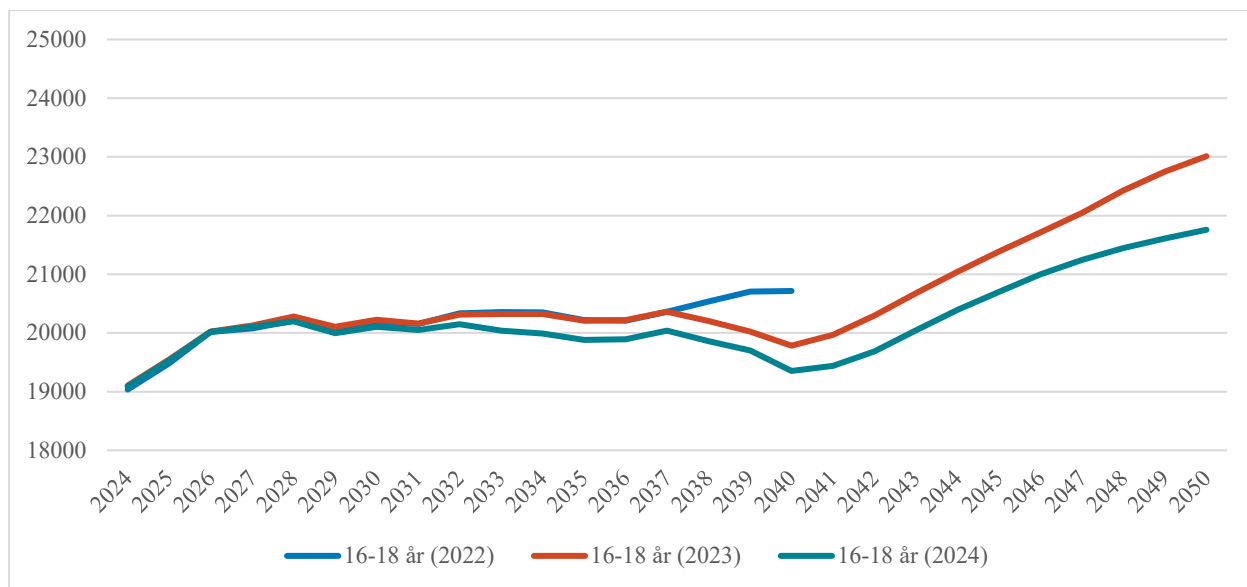
Lokalbehov

I detta avsnitt görs en lokalbehovsanalys utifrån de tre drivkrafterna befolkningsförändringar, befintliga verksamhetslokaler och mål. Avsnittet avslutas med en sammanfattning av vilka lokalbehov utbildningsförvaltningen ser för verksamheten utifrån analysen.

Befolkningsförändringar

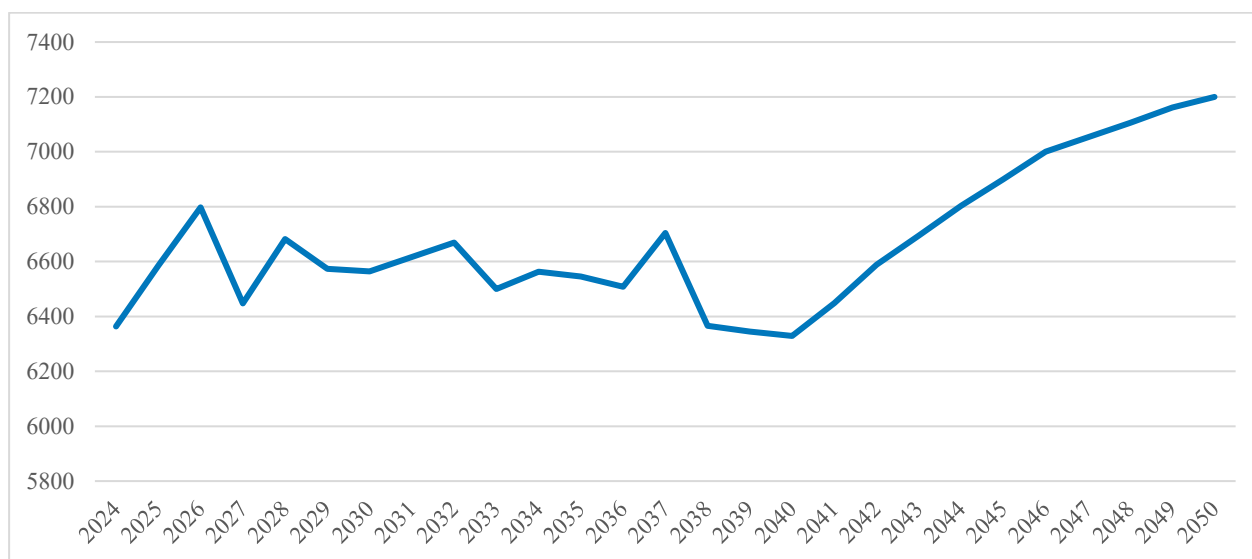
Gymnasieskolans lokalbehov påverkas i stor utsträckning av befolkningsmässiga förändringar. Befolkningsprognosen för 2024 är beräknad för åren 2023–2050. Befolkningsprognoserna för Göteborg har de senaste åren visat en ökning av antalet personer i åldrarna 16–18 även om befolkningsökningen succesivt skrivits ner de senaste åren.

Enligt Göteborgs Stads befolkningsprognos beräknad 2024 förväntas antalet personer i åldrarna 16–18 öka med cirka 900 i nutid. Det är en minskning med cirka 100 personer jämfört med samma period i befolkningsprognosen beräknad 2023. I närtid förväntas antalet 16–18 åringar vara oförändrat. Prognosen beräknad 2023 visade på en ökning med cirka 220 personer under samma period. Mellan 2034 och 2040 förväntas personer i åldern 16–18 år minska med cirka 640 vilket är en ökning med cirka 100 jämfört med befolkningsprognosen beräknad 2023. Från 2041 till 2050 förväntas en ökning av personer i åldern 16–18 på cirka 2400 vilket är minskning jämfört med befolkningsprognosen beräknad 2023 med cirka 800 personer.

Befolkningsprognoser beräknade 2022, 2023 och 2024. Befolkningsprognosen 2022 sträcker sig bara till 2040.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att den åldersgrupp som får störst påverkan på förvaltningens lokalbehov är förändringen av antalet 16-åringar. Enligt befolkningsprognosen beräknad 2024 kommer antalet 16-åringar variera i nutid för att i närtid ligga på en nivå på ungefär 6600 personer. Mellan 2037 och 2040 minskar antalet 16-åringar för att sedan stadigt öka fram till 2050.

Befolkningsprognos beräknad 2024 för 16-åringar.

Även befolkningsutvecklingen i GR påverkar gymnasieskolans lokalbehov. Befolkningsprognosen för övriga kommuner i GR visar på en ökning av antalet personer i åldrarna 16–18 i nutid med cirka 200 och i närtid förväntas 16–18 åringar öka med cirka 310 personer. Antalet 16-åringar förväntas minska med cirka 60 i nutid och öka med cirka 60 i närtid. Prognosen för GR täcker inte tidsperspektivet framtid och därför har en uppskattad befolkningsökning använts i förvaltningens analys för denna period gällande GR.

Utöver att förändringar i befolkningen i Göteborgs Stad och GR påverkar lokalbehovet för gymnasieskolan påverkar även andelen elever som söker kommunal respektive fristående gymnasieskola lokalbehovet. Analysen som ligger till grund för bedömningen av platsbehovet för gymnasieskolan utgår från att andelen elever i kommunal gymnasieskola kommer att vara på samma nivå som 2023 under prognosperioden. Platsbehovet redovisas uppdelat på nationella program och introduktionsprogram.

Antalet elever som prognostiseras att börja årskurs ett på nationella program i både nu- och närtid är cirka 3200 elever per år. Det finns vissa variationer i elevantalet i nutid medan antalet är mer stabilt i närtid. Elevprognosen för introduktionsprogram ligger på en nivå med cirka 2100 elever per år men likt prognosen för nationella program så finns det vissa variationer i nutid medan antalet är mer stabilt i närtid.

Utbildningsförvaltningens bedömning utifrån elevprognosen är att förvaltningen behöver ha platser i nu- och närtid för att kunna ta emot cirka 3200 elever i årskurs ett på nationella program samt ha plats för cirka 2100 elever på introduktionsprogram. Utifrån att det finns en viss variation i elevkullarna mellan åren är det totala behovet av utbildningsplatser för nationella program inte nödvändigtvis 9600 platser respektive år utan det varierar något mellan åren. Behovet av platser i nu- och närtid bedöms kunna hanteras med befintliga lokaler och inom ramen för förvaltningens arbete med planering och dimensionering.

I framtidsperspektivet är bedömningen att behovet av platser fram till 2040 är detsamma som i nu- och närtid. Från 2040 och framåt visar elevprognosen på en ökning av antalet elever vilket genererar ett behov av fler platser. Förvaltningens bedömning är att behovet av platser mellan 2040 och 2050 för nationella program årskurs ett ökar med cirka 300 till 3500 platser och på introduktionsprogram med cirka 200 till 2300 platser.

Behovet av utökning av platser i de tre tidsperspektiven sammanfattas i tabellen nedan.

Tidsperiod	Behov utökning av platser	Kommentar
Nutid (1–5 år)	0	Förändringar i behov av platser mellan åren bedöms kunna hanteras i förvaltningens arbete med planering och dimensionering.
Närtid (5–10 år)	0	Förändringar i behov av platser mellan åren bedöms kunna hanteras i förvaltningens arbete med planering och dimensionering.
Framtid (10 år och framåt)	1100	900 platser nationella program och 200 platser introduktionsprogram
Totalt	1100	

Analysen i årets lokalbehovsplan är inte helt jämförbar med analysen i lokalbehovsplanen för 2023. I 2023 års plan redovisades ett totalbehov på en övergripande nivå för hela gruppen 16–18 åringar på både nationella program och introduktionsprogram. Hade analysen gjorts på samma sätt i båda planer hade behovet av platser på nationella program årskurs ett varit något lägre i 2023 års plan och på samma nivå för introduktionsprogram.

För gymnasieskolan finns det två pågående lokalprojekt som kan tillskapa platser. Inför läsåret 2023/2024 utökades även kapaciteten på Polhemsgymnasiet med totalt 600 platser.

Tidsperiod	Platser	Kommentar
Nutid (1–5 år)	0	
Närtid (5–10 år)	200 1200	Hvitfeldtska gymnasiet (Förstudie) Konsthögskolan Valand (Förstudie)*
Framtid (10 år och framåt)	0	
Totalt	1400	

*Förstudien är under uppstart och antalet platser är en uppskattning utifrån totalytan för lokalerna.

Förstudien som genomförts gällande nytt kök och matsal på Hvitfeldtska gymnasiet visade att cirka 200 utbildningsplatser kan tillskapas i samband med en ny byggnad för kök och matsal. Förstudien är pausad under tiden förstudien av Konsthögskolan Valand pågår.

Förstudien gällande Konsthögskolan Valand är i ett uppstartsskede och det är inte klart än hur många platser som kan tillskapas vid start av en gymnasieskola i lokalerna. Antalet platser i tabellen är en uppskattning utifrån totalytan i byggnaden. Förstudien kommer att studera i detalj hur många platser som går att tillskapa utifrån lokalernas förutsättningar. Tidsperspektivet för projektet är även osäkert då tillgång till lokalerna är beroende av när den nuvarande hyresgästen lämnar Konsthögskolan Valand.

Utbildningsförvaltningen bedömning är att båda projekt inte bör genomföras men att det måste bli tydligare först vilka möjligheter som finns med Konsthögskolan Valand innan beslut kan tas om vilket projekt som ska fortsätta. Beroende på när en eventuell start av en gymnasieskola på Konsthögskolan Valand kan ske kan det innebära en utökning av andelen elever i kommunal gymnasieskola, delvis flytt av befintliga verksamheter eller för att möta ett ökat behov av platser i ett längre perspektiv.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att det behov av platser som finns i nu- och närtid utifrån befolkningsförändringar kan mötas med förvaltningens nuvarande lokaler och inom ramen för förvaltningens arbete med planering och dimensionering. Förvaltningen behöver fortsatt arbeta med planeringen för att möta det ökade behov av platser som finns i framtidsperspektivet. Eventuellt kan projektet på Konsthögskolan Valand möta detta behov beroende på hur tidplanen för projektet utvecklas.

Befintliga verksamhetslokaler

Förändringar som sker inom befintliga verksamhetslokaler kan också påverka lokalbehovet för gymnasieskolan. Det kan antingen handla om att lokaler behöver lämnas och verksamhet behöver omlokaliseras eller att stadsfastighetsförvaltningen genomför underhåll som innebär att verksamheter behöver evakueras tillfälligt. I det här avsnittet finns en redogörelse för större projekt gällande förvaltningens befintliga lokaler.

Angeredsgymnasiet och Riksgymnasiet för rörelsehindrade

Stadsfastighetsförvaltningen har genomfört en förstudie av fastigheten Angeredsgymnasiet. Förstudien visar att den låga delen av byggnaden kommer att behöva rivas. Förstudien ska även undersöka status på den höga delen av byggnaden. Utbildningsförvaltningen har nästan uteslutande sin verksamhet i lågdelen av fastigheten. Resultatet av förstudien innebär att den del där utbildningsförvaltningen har verksamhet i form av Angeredsgymnasiet och Riksgymnasiet för rörelsehindrade antagligen kommer att behöva rivas. Under hösten planerar stadsfastighetsförvaltningen att bereda ett ärende

till sin nämnd för fortsatt hantering av frågan. Stadsfastighetsförvaltningens bedömning är att kommunfullmäktige kommer att behöva fatta beslut om ersättningsinvesteringen utifrån beslutsnivåerna som anges i Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra – kommunala verksamhetslokaler.

Utbildningsnämnden fattade i juni 2024 (UBN 2024-06-18 § 111 0466/24) beslut om att förvaltningen får i uppdrag att i samverkan med stadsfastighetsförvaltningen utreda förutsättningar för en lokalisering av Angeredsgymnasiet på nuvarande plats samt lokalisering utifrån behov och förutsättningar i hela stadsområdet Nordost. Riksgymnasiet för rörelsehindrade ska fortsatt vara samlokaliserat med Angeredsgymnasiet.

Hvitfeldtska kök och matsal

Utbildningsnämnden fattade i november 2022 (UBN 2022-11-22 § 197 0554/20) beslut om att genomföra förstudie gällande att bygga ett nytt kök och matsal på Hvitfeldtska gymnasiet. Arbetet med förstudien är pausat under tiden en förstudie genomförs gällande möjligheterna att bedriva gymnasieskola i lokalerna på Konsthögskolan Valand. Utbildningsförvaltningen kommer att återkomma till utbildningsnämnden för beslut kring projektet när mer är känt gällande möjligheterna på Konsthögskolan Valand.

Kök och matsal gymnasieområde Lindholmen

Utbildningsnämnden fattade i februari 2024 (UBN 2024-02-09 § 33 1803/23) beslut om att avbryta uppdraget gällande en ombyggnad och utökning av matsalsplatser i hus Tolken på Lindholmen. I samma ärende fattade nämnden beslut om att uppdra åt stadsfastighetsförvaltningen att genomföra en förstudie för att utöka antalet matsalsplatser för gymnasieområde Lindholmen. Förstudien pågår och utbildningsförvaltningen kommer att återkomma till utbildningsnämnden för vidare beslut när förstudien är färdigställd.

Motorbranschens tekniska gymnasium (MTG)

Utbildningsnämnden fattade 2021 (UBN 2021-06-16 § 160) beslut om en förstudie för att hitta nya lokaler för MTG som en konsekvens av att hyresavtalet löper ut då fastigheten som verksamheten bedrivs i har ett tidsbegränsat bygglov. Uppdraget att hitta nya lokaler är pausat då det pågår ett arbete med att utreda möjligheterna till att få ett permanent bygglov på platsen för MTG.

Schillerska gymnasiet

Utbildningsnämnden fattade i januari 2024 (UBN 2024-01-16 § 9) beslut om att uppdra åt stadsfastighetsförvaltningen att gå vidare med en fördjupad projektering av åtgärder gällande ombyggnad av Schillerska gymnasiets ventilationssystem. Ombyggnationen har som syfte att säkerställa att luftflödet i fastigheten motsvarar arbetsmiljöverkets krav. Utbildningsförvaltningen kommer att återkomma till utbildningsnämnden för vidare beslut när projekteringen är färdig. Preliminärt kommer detta ska ske i slutet av 2024.

Mål

Den tredje drivkraften som kan driva lokalbehov är mål och visioner. Utbildningsförvaltningen fick 2022 (UBN 2022-02-11 § 42) i uppdrag av utbildningsnämnden att utreda vad som skulle krävas för att alla kommunala

gymnasieskolor ska kunna ha måltidsservering som täcker behovet av lunch för alla elever. Förvaltningen återrapporterade uppdraget i oktober 2022 (2022-10-25 § 176). Rapporten visar på att det finns pågående uppdrag för att kunna säkerställa måltidsservering i egen regi på de gymnasieskolor som inte har det med undantag för Schillerska gymnasiet. Förvaltningens bedömning är att det även för Schillerska bör eftersträvas måltidsservering i egen regi för att fullt ut kunna erbjuda skolmåltider enligt bland annat Göteborgs Stads policy för måltider och Göteborgs Stads miljö och klimatprogram. Förvaltningen kommer att återkomma till utbildningsnämnden med förslag på uppdrag för att arbeta vidare med frågan.

Utbildningsnämnden eller kommunfullmäktige har i övrigt inte beslutat om några mål som direkt kan kopplas till lokalbehov för gymnasieskolan. Även om det saknas sådana mål är ändamålsenliga lokaler för gymnasieskolans verksamhet en förutsättning för övriga mål som kommunfullmäktige och utbildningsnämnden fattat beslut om i budget och verksamhetsplaner.

Sammanfattning lokalbehov

Utbildningsförvaltningens bedömning är att lokalförsörjningen utifrån analysen av de tre drivkrafterna är i balans gällande behovet av utbildningsplatser i nutid och närtid. Förvaltningen behöver fortsatt arbeta med planeringen för att möta det ökade behov av platser som finns i framtidsperspektivet. Eventuellt kan projektet på Konsthögskolan Valand möta detta behov beroende på hur tidplanen för projektet utvecklas.

För att kunna säkerställa att all måltidsservering ska kunna ske i egen regi är förvaltningens bedömning att det behöver utredas hur detta kan hanteras för Schillerska gymnasiet. Förvaltningen kommer att återkomma till utbildningsnämnden med förslag på uppdrag för att arbeta vidare med frågan.

Anpassad gymnasieskola

Inom Göteborgs Stad finns det sju anpassade gymnasieskolor, av dessa är tre samlokaliserade med gymnasieskolor. Utbildningsnämnden erbjuder utbildning för anpassad gymnasieskola inom nio yrkesinriktade program och inriktningar samt individuella program som innehåller sex olika ämnesområden. Inom anpassad gymnasieskola är alla program fyraåriga. Det är endast nationella program som är valfritt sökbara. För nationella program finns det, liksom gymnasieskolan, ett samverkansavtal som innebär att elever inom GR har möjlighet att studera på samtliga anpassade gymnasieskolor i regionen.

Lokaler för anpassad gymnasieskola kräver generellt sett större anpassningar och ytor än gymnasieskolan. Detta beror bland annat på mindre klasser, större behov av tillgänglighetsanpassningar och andra former av specialanpassningar av lokalerna. Ytbehoven och kraven på anpassningar är större inom individuella program jämfört med nationella program. Huruvida lokaler är ändamålsenliga beror även mycket på de enskilda elevernas förutsättningar och behov.

På de kommunala anpassade gymnasieskolorna gick det hösten 2023 cirka 350 elever. 57 procent av dessa gick på nationellt program och 43 procent på individuellt program. Eleverna utgörs av ungdomar från Göteborg och GR. Andelen elever på den kommunala

anpassade gymnasieskolan i Göteborg som inte är folkbokförda i Göteborg är cirka nio procent.

Lokalbehov

I detta avsnitt görs en lokalbehovsanalys utifrån de tre drivkrafterna befolkningsförändringar, befintliga verksamhetslokaler och mål. Avsnittet avslutas med en sammanfattning av vilka lokalbehov utbildningsförvaltningen ser för verksamheten utifrån analysen.

Befolkningsförändringar

Anpassad gymnasieskolas lokalbehov påverkas främst av hur många elever som är mottagna inom anpassad grundskola och som sen går vidare till anpassad gymnasieskola. Behovsanalysen bygger därför främst på underlag från grundskoleförvaltningen om hur många elever som är mottagna inom anpassad grundskola. Jämfört med föregående år har antalet elever inom de lägre årskurserna i anpassad grundskola ökat kraftigt. Detta får en direkt påverkan på kommande lokalbehov för anpassad gymnasieskola.

I underlagen utbildningsförvaltningen får från grundskoleförvaltningen är det inte möjligt att avgöra vilket program som elever kommer att behöva plats inom. Det är först cirka ett år innan eleverna ska börja när mottagningsteamet inom anpassad gymnasieskola börjar arbeta med mottagningen av elever till individuella program som elevernas behov och förutsättningar blir tydliga. En allt större andel elever blir antagna på individuellt program och det finns ett större behov av individuellt anpassade lärmiljöer för dessa elever men det finns också en stor osäkerhet kring prognosen. Det går även att se att antalet elever i anpassad grundskola som läser ämnesområden ökar.

I nutid är det prognostiserade antalet elever inom anpassad gymnasieskola ungefär detsamma som i föregående års lokalbehovsplan fram till läsåret 2029/2030, därefter sker en ökning. Antalet elever fortsätter sedan att öka kraftigt i närtidsperspektivet, vilket beror på den stora ökningen av elever i lägre åldrar i anpassad grundskola.

Utbildningsförvaltningens bedömning utifrån den analys som är gjord är att det finns ett behov av en utökning av platser inom anpassad gymnasieskola med cirka 70–80 platser i nutid samt ytterligare cirka 85 platser i närtid. Förvaltningen har idag cirka 380 platser inom anpassad gymnasieskola fördelat på nationella- och individuella program.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att det inte finns underlag för att göra en tillförlitlig prognos för framtidsperspektivet. Även prognosen i närtid är osäker då antalet elever som mottas i anpassad grundskola kan öka över tid och påverka antalet elever som antas kommer att gå i anpassad gymnasieskola.

Behovet av utökning av platser i de tre tidsperspektiven sammanfattas i tabellen nedan.

Tidsperiod	Behov av utökning platser	Kommentar
Nutid (1–5 år)	70–80	
Närtid (5–10 år)	85	
Framtid (10 år och framåt)	-	
Totalt	155–165	

För anpassad gymnasieskolan finns den lokalplanering som listas i tabellen.

Tidsperiod	Platser	Kommentar
Nutid (1–5 år)	70–80	Pågående förstudie
Närtid (5–10 år)	0	
Framtid (10 år och framåt)	0	
Totalt	70–80	

Utbildningsförvaltningens bedömning är att det behov av platser som skapas av befolkningsförändringar i nutid kan mötas genom den lokalplanering som finns, däremot saknas det en planering för det ökade behovet i närtid. Behovet av platser i nutid kommer dock kräva en temporär lösning tills en permanent sådan finns på plats då behovet av platser finns redan från läsåret 2024/2025. Förvaltningen arbetar därför med att anpassa lokaler på Stora Holm samt andra befintliga lokaler för att hantera behovet av platser.

Förvaltningen ser en risk kopplat till både behovet i nutid och närtid då den pågående förstudien inte har identifierat någon långsiktig lösning för behovet av platser som finns samtidigt som det nu även finns ett ökat behov i närtid.

Förvaltningen kommer att föreslå att det startas ett uppdrag om att behovet av platser i närtid ska hanteras genom att lokaler för anpassad gymnasieskola planeras tillsammans med en ny byggnad för Angeredsgymnasiet. Detta kommer att ske i samband med att utbildningsnämnden fattar beslut om att godkänna hyresnivån för en ny byggnad för Angeredsgymnasiet.

Samtidigt pågår även ett arbete med att se över fastigheter och lokaler internt och i samverkan med andra verksamhetsförvaltningar för att värdera om det går att utöka inom förvaltningens befintliga lokaler alternativt om det finns lokaler tillgängliga i staden som skulle vara ändamålsenliga för anpassad gymnasieskola.

Befintliga verksamhetslokaler

Förändringar som sker inom befintliga verksamhetslokaler kan också påverka lokalbehovet för anpassad gymnasieskola. Det kan antingen handla om att lokaler behöver lämnas och verksamhet behöver omlokaliseras eller att stadsfastigheter genomför underhåll som innebär att verksamheter behöver evakueras tillfälligt. I det här avsnittet finns en redogörelse för större projekt gällande förvaltningens befintliga lokaler.

Landala anpassad gymnasieskola

Det pågår en projektering för underhåll av Aschebergsgymnasiet på Molinsgatan där Landala anpassad gymnasieskola är samlokaliserad med Yrgo. För att projektet ska kunna genomföras kommer hela eller delar av Yrgos verksamhet behöva evakueras. När det gäller anpassad gymnasieskola planeras det för att verksamheten ska kunna vara kvar under tiden som projektet genomförs.

Hökegårdens anpassade gymnasieskola

I september 2022 (UBN 2022-09-20 § 157 0550/21) fattade utbildningsnämnden beslut om att avsluta uppdraget gällande en eventuell omlokalisering av Hökegårdens anpassade

gymnasieskola och i stället slå samman detta uppdrag med det uppdrag som finns gällande nya platser för anpassad gymnasieskolas individuella program. Stadsfastighetsförvaltningen arbetar fortsatt med uppdraget vilket nu omfattar både omlokalisering av Hökegården och utökning av platser för anpassad gymnasieskola. Utbildningsförvaltningen kommer att återkomma till utbildningsnämnden när det krävs beslut för att komma vidare i processen.

Mål

Den tredje drivkraften som kan driva lokalbehov är mål och visioner. Utbildningsnämnden eller kommunfullmäktige har inte beslutat om några mål som direkt kan kopplas till lokalbehov gällande anpassad gymnasieskola. Även om det saknas sådana mål är ändamålsenliga lokaler för gymnasieskolans verksamhet en förutsättning för övriga mål som kommunfullmäktige och utbildningsnämnden fattat beslut om i budget och verksamhetsplaner.

Sammanfattning lokalbehov

Utbildningsförvaltningens bedömning är att lokalförsörjningen utifrån analysen av de tre drivkrafterna är i balans i både nutid och närtid givet pågående uppdrag samt att utbildningsnämnden fattar beslut om uppdraget gällande platser för anpassad gymnasieskola tillsammans med Angeredsgymnasiet. Behovet av platser i nutid kommer dock kräva en temporär lösning tills en permanent lösning finns då behovet av platser finns redan från läsåret 2024/2025.

Förvaltningen ser dock en risk kopplat till både behovet av platser i nutid och närtid då det pågående uppdraget inte har identifierat någon långsiktig lösning för behovet av platser som redan finns samtidigt som det nu finns ett ökat behov i närtid. Detta kan innebära svårigheter att nå en lokalförsörjning i balans.

Vuxenutbildning och yrkeshögskola

Utbildningsnämnden erbjuder genom Studium vuxenutbildning på uppdrag av arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden i Göteborg och genom Yrgo utbildningar inom yrkeshögskola genom beslut hos och på uppdrag av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Studium är förlagd till lokaler på Styrmansgatan 21, Kvibergs Kaserne, Skånegatan 20 och Otto Elanders gata 4. Yrgo har majoriteten av sin verksamhet i lokaler på Molinsgatan 23 och Lärdomsgatan 3. Verksamheterna finns även i mindre omfattning i förvaltningens övriga lokaler.

Lokalbehov

I detta avsnitt görs en lokalbehovsanalys utifrån de tre drivkrafterna befolkningsförändringar, befintliga verksamhetslokaler och mål. Avsnittet avslutas med en sammanfattning av vilka lokalbehov utbildningsförvaltningen ser för verksamheterna utifrån analysen.

Befolkningsförändringar

För vuxenutbildning och yrkeshögskola finns inte samma direkta samband mellan befolkningsmässiga förändringar och lokalbehov som för gymnasieskolan. Om befolkningen i stort ökar och andelen elever av befolkning som studerar inom Studium och Yrgo fortsatt är densamma kan det innebära ett ökat behov av utbildningsplatser. Historiskt har även flyktingströmmar inneburit ett ökat behov av utbildningsplatser. Samtidigt är utbildningen som bedrivs flexibel och är inte alltid platsbunden utan kan ske genom distans- och fjärrutbildning.

Befintliga verksamhetslokaler

Förändringar som sker inom befintliga verksamhetslokaler kan också påverka lokalbehovet för vuxenutbildningen och yrkeshögskolan. Det kan antingen handla om att lokaler behöver lämnas och verksamhet behöver omlokaliseras eller att stadsfastigheter genomför underhåll som innebär att verksamheter behöver evakueras tillfälligt. I det här avsnittet finns en redogörelse för större projekt gällande förvaltningens befintliga lokaler.

Yrgo Molinsgatan

När det gäller lokaler för Yrgo pågår en projektering för underhåll av Aschebergsgymnasiet på Molinsgatan där Yrgo har verksamhet och är samlokaliserade med anpassad gymnasieskola. För att projektet ska kunna genomföras kommer hela eller delar av Yrgo behöva evakueras under ett antal år och det finns därför ett behov av evakueringslokaler. Hur stora evakueringslokaler som kommer att krävas är inte känt i dagsläget då projektet utreder i vilken omfattning verksamheten som kommer att behöva evakueras. När det gäller anpassad gymnasieskola planeras det för att verksamheten ska kunna vara kvar under tiden som projektet genomförs.

Motorbranschens tekniska gymnasium (MTG)

Studium har verksamhet som är samlokaliserad med gymnasieverksamheten på MTG. Utbildningsnämnden har tidigare fattat beslut (UBN 2021-06-16 § 160) om att omlokalisera MTG utifrån att lokalerna har ett tillfälligt bygglov. Uppdraget att hitta nya lokaler är pausat då det pågår ett arbete med att utreda möjligheterna till att få ett permanent bygglov på platsen för MTG.

Mål

Till skillnad från befolkningsförändringar påverkas vuxenutbildningens behov av lokaler i stor utsträckning av politiska mål och visioner. I Göteborgs Stads budget för 2023 fanns det ett uppdrag om att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning skulle avveckla regeln om att maximalt 25% procent av vuxenutbildningen får bedrivas i kommunal regi samt att inleda ett arbete för att SFI och andra utbildningar i det svenska språket i huvudsak ska anordnas i egen regi. Utbildningsförvaltningens bedömning är att den initiala ökningen i hanteringen av uppdraget kommer att innebära att den kan hanteras inom befintliga lokaler. Ökningarna sker främst inom SFI och svenska som andraspråk (SVA).

För yrkeshögskolan styrs behovet av arbetsmarknadens behov av kompetens och det är myndigheten för yrkeshögskolan som har uppdraget att tillgodose behovet genom att besluta vilka utbildningar som ska ingå och bevilja medel till utbildningsanordnarna.

Yrkeshögskolan har varit och är fortsatt inne i en expansion och Yrgo har beviljats ett stort antal utbildningsplatser och har idag ett av Sveriges bredaste utbud av utbildningar.

Sammanfattning lokalbehov

Budgetuppdraget från kommunfullmäktige kan på sikt innebära ökad efterfrågan på utbildningsplatser inom SFI, SVA och vuxenutbildning. Den initiala ökning som utbildningsförvaltningen ser bedöms kunna hanteras inom befintliga lokaler. Förvaltningens bedömning är därmed att lokalbehovet i nutid är i balans. En förändrad efterfrågan på SFI, SVA, vuxenutbildning i egenregi eller förändrade politiska mål eller uppdrag skulle kunna förändra behovet.

Utifrån att utbildningarna inom yrkeshögskolan kan erbjudas på flera sätt och inte alltid är platsbundna så innebär inte fler utbildningsplatser alltid ett ökat lokalbehov. Utbildningsförvaltningens bedömning i nuläget är att lokalbehovet i nutid för yrkeshögskola är i balans. En förändrad efterfrågan på utbildningsplatser eller fler beviljade utbildningar som är platsbundna skulle kunna förändra det behovet.

För både vuxenutbildning och yrkeshögskola är behoven i ett närtids- och framtidsperspektiv svåra att överblicka utifrån de faktorer som i huvudsak driver lokalbehov.

Samnyttjan och samlokalisering

I utbildningsförvaltningens redogörelse av samnyttjan och samlokalisering har förvaltningen valt att använda den definition av samnyttjan och samlokalisering som finns i förslag till Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler. (KF 2024-02-01 § 27 SLK-2021-00581).

Samnyttjan definieras som när flera olika aktiviteter och funktioner genomförs på samma plats, antingen samtidigt eller vid olika tillfällen på dagen. Samnyttjan kan ske inomhus när olika kommunala verksamheter på olika vis nyttjar samma lokaler, under samma tider, under olika tider och under årets alla dagar. Samnyttjan kan också ske utomhus när olika kommunala verksamheter nyttjar stadens olika utemiljöer, på olika vis, på olika tider och under årets alla dagar. Samlokalisering definieras som när en eller flera av stadens olika kommunala verksamheter placeras i nära relation till varandra.

Utbildningsförvaltningen bedriver verksamhet inom 46 objekt på totalt cirka 190 000 kvadratmeter lokalarea (LOA). I cirka 50 procent av dem är verksamheter inom utbildningsförvaltningen samlokaliserade (intern samlokalisering) och i cirka 20 procent är verksamheten samlokaliserad med andra förvaltningar inom staden (extern samlokalisering). Inom både de internt samlokaliserade och externt samlokaliserade lokalerna så sker samnyttjan i olika grad där lokaler och funktioner samnyttjas.

Utbildningsförvaltningen arbetar även med samnyttjan av de lokaler som verksamheterna använder genom en kontinuerlig dialog med Idrotts- och föreningsförvaltningen (IoFF) för att säkerställa att lokalerna används i så stor utsträckning som möjligt under den tid då verksamheten inte är i gång men också för att hantera de eventuella utmaningar det innebär så att det ska fungera så smidigt som möjligt. Förvaltningen arbetar också med att

tillgängliggöra lokaler enligt de uppdrag som finns i stadens budget och genom den samverkan och de samarbeten som sker med andra förvaltningar i staden.

De ekonomiska fördelarna av att samnyttja lokaler är att de resurser som ryms i en lokal kan användas maximalt om olika verksamheter nyttjar samma lokaler under samma tid eller vid olika tider och under så stor del av årets dagar som möjligt. Att lokalerna nyttjas av flera olika verksamheter innebär också att det ställs fler eller olika krav på lokalerna som kan medföra ökade kostnader som övernattning i skolor, lås- och larmfunktioner, utrustning och inventarier med mera. Samtidigt krävs resurser i form av servicepersonal (lokalvård, måltid och vaktmästeri) för att upprätthålla funktion och ställa om för de olika verksamheternas behov. Att samlokalisera verksamheter kan innebära att vissa funktioner kan användas mer effektivt genom att det möjliggör samnyttjan av till exempel kök och matsal för att nyttja full kapacitet eller slippa transportera måltider till de verksamheter som inte har egna kök.

Lokaleffektivitet och samverkan

Utbildningsförvaltningen arbetar kontinuerligt för att effektivisera användandet av lokaler. Det sker löpande under året, inför arbetet med förvaltningens inriktnings- och organisationsbeslut samt i arbetet med lokalbehovsplanen. Inom förvaltningen är en del av verksamheterna samlokaliserade och samnyttjar funktioner vilket gör att deras behov kan påverka varandra.

I de fall befintliga lokaler inte kan tillgodose några behov i förvaltningen värderas om de i stället kan nyttjas för andra ändamål, till exempel vid större underhållsåtgärder som genomförs av stadsfastighetsförvaltningen där verksamheter behöver evakueras. Om det finns lokaler som utbildningsförvaltningen bedömer att det inte finns något behov av för någon av förvaltningens verksamheter informerar förvaltningen stadsfastighetsförvaltningen om detta för att lokalen eventuellt ska kunna matchas mot lokalbehov som andra förvaltningar i staden har. Stadsfastighetsförvaltningen arbetar med att införa internupplåtelser med fasta löptider för sina objekt som kommer att göra det möjligt för verksamhetsnämnder att säga upp lokaler (SFF-2023-01180). Detta kommer att vara möjligt från och med 1 januari 2025. Utbildningsförvaltningen har även en stor del inhyrda lokaler där det finns möjlighet att säga upp avtalen kontinuerligt. Förvaltningen planerar för och bevakar de objekt där det är möjligt utifrån förändrade behov som uppstår över tid.

Utbildningsförvaltningen samverkar på olika sätt löpande med övriga verksamhetsförvaltningar kring lokalfrågor samt de utmaningar och möjligheter som finns kopplat till detta. Detta sker i huvudsak på förekommen anledning. Förvaltningen har löpande avstämningar under året med stadsfastighetsförvaltningen. Vid dessa avstämningar hanteras till exempel frågor kring att synkronisera underhållsplanering, pågående projekt och eventuella evakueringar. Förvaltningen samverkar även med idrotts- och föreningsförvaltningen gällande bokning och evenemang för att det ska fungera smidigt utifrån den planering som sker i de båda förvaltningarna.

Aktuella utmaningar och möjligheter

Utbildningsförvaltningen har i årets lokalbehovsplan valt att lyfta fyra utmaningar av betydelse för nämndens verksamhet samt vilka möjligheter förvaltningen ser kopplat till dessa. Två av utmaningarna som lyfts var även med i förra årets lokalbehovsplanen. Bedömningen är att det är långsiktiga utmaningar som kommer vara utmaningar för nämnden under en längre tid.

Kapacitet

Den första utmaningen som utbildningsförvaltningen vill lyfta är kapacitet, dels begreppet i sig dels utmaningen i att ta fram en volymkapacitet för förvaltningens lokaler. För att kunna fastställa en volymkapacitet per verksamhetsområde och utbildning ser förvaltningen ett behov av att dela upp begreppet i flera delar. En del kan sammanfattas i verksamhetskapacitet och är verksamhetens bedömning av kapaciteten på en skola och utbildningsplatser i sin organisation. En andra del kan sammanfattas i en fastighets tekniska kapacitet och rör vad som är tekniskt möjligt med hänsyn till exempelvis utrymning och ventilation.

För att kunna bedöma kapaciteten för skolorna ser utbildningsförvaltningen att båda delarna behöver värderas. Verksamhetens kapacitet och antalet platser samt antalet närvarande personer eller belägningsgrad, med hänsyn tagen till bland annat arbetsplatsförlagt lärande, idrott, rast och lunch, möjliggörs och begränsas av fastigheternas tekniska kapacitet. De enskilda verksamheternas behov behöver också värderas i relation till varandra och över tid då verksamheterna i flera fall är samlokaliserade och samnyttjar funktioner vilket innebär att förändringar i en del får en direkt eller indirekt påverkan på en annan. Utbildningsförvaltningen har under 2024 påbörjat ett arbete med att fram en verksamhetskapacitet för förvaltningens gymnasieskolor och deras program. Förvaltningen ser att detta kan skapa bättre förutsättningar och fler möjligheter i arbetet med lokalbehovsanalysen för gymnasieskolan. Bedömningen är att det kan finnas ett underlag framme som kan användas i arbetet med lokalbehovsplanen 2025.

Elever på introduktionsprogram

Den andra utmaningen som utbildningsförvaltningen vill lyfta är att bedöma andelen elever på introduktionsprogrammen och det behov av utbildningsplatser samt lokaler som det innebär. Utmaningen består dels i att bedöma behovet dels värdera vilken kapacitet som behöver finnas tillgänglig i de fall det uppstår ett behov som ej varit känd i platsplaneringen. Förvaltningen har i årets plan valt att dela upp lokalbehoven för gymnasieskola mellan nationella- och introduktionsprogram för att tydliggöra behovet. Samtidigt finns det faktorer som kan påverka behovet som inte går att förutse i sak eller effekt.

Snabbt förändrade lokalbehov

En tredje utmaning utbildningsförvaltningen vill lyfta handlar om snabba förändringar som kan ske i lokalbehov i en lokalförsörjningsprocess som i sig inte är så kvick. Detta kan dels knyta an till utmaningen när det gäller elever på introduktionsprogram dels övriga delar av förvaltningens verksamheter. För vuxenutbildning och yrkeshögskola kan det handla om snabbt förändrade behov utifrån de drivkrafter som i huvudsak styr verksamheternas lokalbehov, till exempel förändringar på arbetsmarknaden eller förändring av mängden vuxenutbildning som efterfrågas utifrån olika beslut. Inom gymnasieskolan kan det med kort varsel uppstå lokalbehov om en fristående gymnasieskola av någon anledning behöver stänga. Under det senaste året har detta skett där skolor har tvingats stänga ned med kort varsel. Den här typen av snabbt förändrade lokalbehov är en utmaning för förvaltningen då det sällan finns lokaler som står lediga för att kunna möta upp de förändrade behoven. Alternativet är att förvaltningen behöver ha tomställda lokaler i beredskap för förändringar som kan ske vilket skulle bli en stor ekonomisk utmaning. Förvaltningens möjligheter att möta utmaningen kan variera, till exempel inom gymnasieskolan kan det bero på vilka program som finns på en fristående gymnasieskola som tvinga stänga ner eller om det sker en förändring i efterfrågan hos en del av förvaltningens verksamheter som kan öppna upp för en annan del att gå in i lokaler.

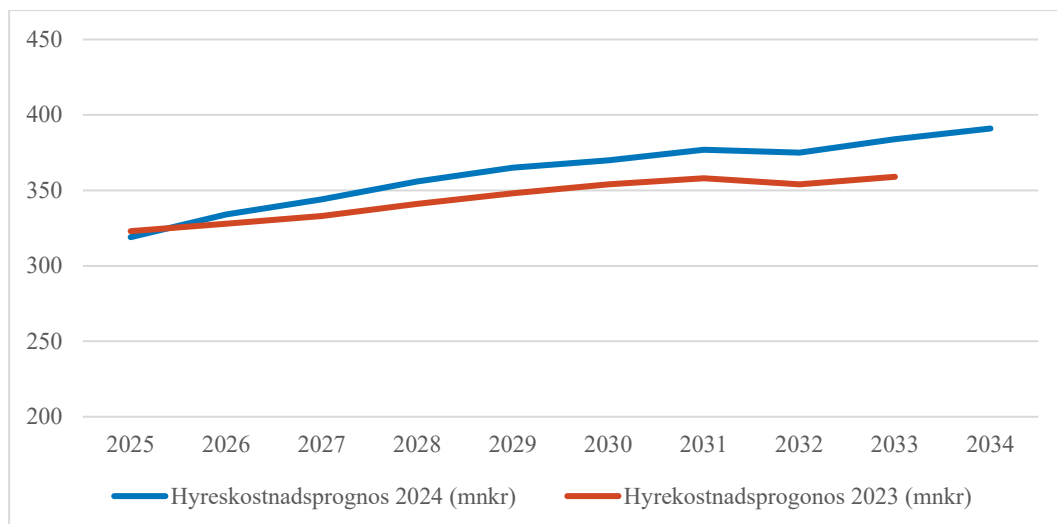
Lokalkostnadsutveckling

En utmaning för nämnden de kommande åren är utvecklingen av nämndens lokalkostnader. De ökade lokalkostnaderna drivs främst av eftersatt underhåll och de omfattande reinvesteringar som detta kräver. Mer om detta finns att läsa i avsnittet lokalkostnadsanalys nedan.

Lokalkostnadsanalys

Utbildningsnämndens hyreskostnader från stadsfastighetsförvaltningen i budget 2024 är 309 mnkr vilket motsvarar cirka 11,5 procent av nämndens budget. Utöver detta tillkommer även hyreskostnader för till exempel inhyrning av idrottshallar och andra lokaler. Utfallet för nämndens hyreskostnader från stadsfastighetsförvaltningen 2023 var 283 mnkr vilket motsvarade cirka 11,6 procent av nämndens budget.

I hyresutskick 1 för 2025 är den preliminära hyreskostnaden för utbildningsnämnden för 2025 319 mnkr, vilket är en ökning med cirka 10 mnkr jämfört med 2024. I stadsfastighetsnämnden 30 maj 2024 (SFF 2024-05-30 § 95 SFF-2024-00549) redovisades långtidsprognoser för stadens nämnder. För utbildningsnämnden visar prognosen på en hyresökning på cirka 72 mnkr mellan 2025 och 2034.

Hyreskostnad i mnkr 2025–2034. SFF 2024-05-30 § xx SFF-2024-00549.

Utbildningsförvaltningen har utöver materialet som behandlas på stadsfastighetsnämnden fått underlag där prognosen är uppdelad utifrån ägda befintliga objekt, inhyrda befintliga objekt samt ny- och reinvesteringar. Under prognosperioden så sjunker hyreskostnaden gällande ägda objekt något och kostnaden för inhyrda objekt ökar. Det som framför allt bidrar till de ökade hyreskostnaderna är planerade reinvesteringar.

Utbildningsförvaltningen har haft en dialog med stadsfastighetsförvaltningen om vilka reinvesteringsprojekt som ligger bakom den ökning som kan ses i långtidsprognosen. Av reinvesteringskostnaderna är det bara en del av kostnaden de första åren som baseras på faktiska projekt medan övriga delar är schablonkostnader. Det är därför svårt för utbildningsförvaltningen att göra någon närmare analys av denna post i långtidsprognosen. När det gäller reinvesteringar så planeras och beslutats dessa av stadsfastighetsnämnden och utbildningsförvaltningen har inga möjligheter att påverka dess genomförande. Detta innebär att förvaltningen inte kan påverka den del som bidrar till störst del med ökade hyreskostnader framåt. Förvaltningen har en löpande dialog med stadsfastighetsförvaltningen när det gäller genomförandet av reinvesteringsprojekt för att de ska kunna genomföras så bra som möjligt för förvaltningens verksamheter däremot kan förvaltningen inte påverka om de ska genomföras. Detta gäller oavsett hur stor påverkan åtgärden får på förvaltningens kostnadsutveckling.

Den del förvaltningen kan påverka gällande investeringar är planerade nyinvesteringar. I långtidsprognosen utgör dessa en mycket liten andel och precis som för reinvesteringar är det baserat på schabloner vilket gör det svårt att göra någon närmare analys av denna post.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att det finns små möjligheter att påverka den kommande lokalkostnadsutveckling sett till att den största delen avser reinvesteringar samt ökade hyreskostnader i befintliga objekt. Den möjlighet som finns för förvaltningen att minska kostnaderna handlar i så fall om att lämna befintliga lokaler, både inhyrda och ägda, när det blir möjligt att säga upp dem. Förvaltningen ser dock inte att lokalbehovsanalysen visar på möjligheter att framåt lämna lokaler då analysen inte visar på ett minskat behov för några av nämndens verksamheter. Det finns i stället ett ökat behov av lokaler för vissa verksamheter som kommer att innebära nyinvesteringar som

troligen inte heller finns med i den långtidsprognos som stadsfastighetsförvaltningen tagit fram.

Utifrån att lokalkostnaderna ökar och att detta inte sker utifrån ökade behov och i längden fler elever kommer det innebära att större och större andelar av kommunbidraget kommer att behöva gå till att täcka lokalkostnader. Detta kommer att få en effekt på hur stor del av budget som kan fördelas till kärnverksamheten.

Utbildningsförvaltningen har valt att fördjupa de risker förvaltningen ser givet den lokalkostnadsutveckling som beskrivs i det här avsnittet i avsnittet riskanalys.

Riskanalys

I riskanalysen har utbildningsförvaltningen valt att lyfta fram fyra risker som är aktuella, vilka har en tydlig koppling till de utmaningar som lyfts i tidigare kapitel avseende utmaningar och möjligheter.

Kapacitet

Utbildningsförvaltningen bedömer att fastställande av en volymkapacitet för de verksamheter som utbildningsnämnden ansvarar för är en utmaning. Kopplat till detta ser förvaltningen även att det finns en risk att samtliga lokalbehov inte är kända då det saknas en mer detaljerad volymkapacitet. Det kan innebära att förvaltningen behöver revidera sina behovsbedömningar för verksamheterna om det under arbetet med att ta fram en volymkapacitet framkommer att det finns lokalbehov som i nuläget är okända.

Förvaltningen ser även en risk med lokalförsörjningen för anpassad gymnasieskola. Det pågående uppdrag stadsfastighetsförvaltningen arbetar med gällande lokaler för anpassad gymnasieskola har ännu inte identifierat någon långsiktig lösning. Under tiden uppdraget fortgår kommer utbildningsförvaltningen att behöva göra anpassningar i befintliga lokaler för att tillfälligt lösa behovet av platser då behovet finns redan från och med läsåret 2024/2025. Denna lösning är inte långsiktig och en permanent lösning med fullt ut ändamålsenliga lokaler för verksamheten behövs. Samtidigt ser även förvaltningen ett ökat behov av platser i närtid. Det finns därför ett stort behov av att hitta ändamålsenliga lokaler för anpassad gymnasieskola för att inte riskera att verksamheten inte har tillräcklig kapacitet framöver.

Introduktionsprogrammen

Utbildningsförvaltningen gjorde inför arbetet med förra årets lokalbehovsplan ett arbete med behovsprocessen för att förtydliga hur behoven av utbildningsplatser prognostiseras där särskild hänsyn även togs till introduktionsprogrammen. I årets plan har även behovsbedömningarna delats upp mellan nationella- och introduktionsprogram. Förvaltningens bedömning är att det ändå finns en risk med lokalbehov kopplade till introduktionsprogrammen då behoven kan förändrats snabbt och kräver att organisationen anpassar sig. Om det innebär att lokalbehoven ökar i stor utsträckning kan det vara svårt att möta behoven på kort sikt.

Snabbt förändrade lokalbehov

Utbildningsförvaltningen ser en risk kopplat till utmaningen gällande snabbt förändrade lokalbehov i att det kan uppstå situationer då förvaltningen helt enkelt inte har lokaler för att hantera de lokalbehov som uppstår. Gällande vuxenutbildning och yrkeshögskola bedöms denna risk som något mindre då möjligheter finns att åtminstone under tid bedriva utbildning på distans eller på annat sätt variera undervisningen för att kunna hantera ett ökat behov av platser. Möjligheten att hyra in lokaler för dessa verksamheter bedöms som något bättre än för gymnasieskolan utifrån vilka krav som kan ställas på en sådan lokal, men tiden det tar i staden att hyra in en lokal är fortfarande en stor risk sett till behov som uppstår med kort varsel. När det gäller gymnasieskola bedöms risken som större då förvaltningen inte har lokaler i beredskap för att hantera ett tillflöde av elever som följd av att en fristående gymnasieskola tvingas stänga ner. Det finns heller inte möjlighet att erbjuda undervisning på distans eller liknande för denna verksamhet. Det är ofta även mer utmanande att ordna platser i årskurs 2 och 3 för elever, då de ska in i en redan befintlig organisation. Möjligheterna, om än begränsade, är något större i att styra om organisationen för årskurs 1 men detta beror också helt på när under året en nedläggning av en skola sker.

Lokalkostnadsutveckling

En utmaning för nämnden de kommande åren är utvecklingen av lokalkostnaderna. Enligt den analys av lokalbehoven som ges i detta dokument, förväntas inga större förändringar i elevvolymerna inom gymnasieskolan i nutid/närtid, och det finns därmed inget behov av nya lokaler. Lokalkostnadsutveckling drivs i stället av eftersatt underhåll i befintliga lokaler och de omfattande reinvesteringar som detta kräver.

Stadens resursfördelningsmodell kompenserar nämnden för den normala kostnadsutvecklingen och för förändringar i antalet unga i åldersgruppen 16–18 år. Däremot utgår ingen kompensation för ökade lokalkostnader på grund av eftersatt underhåll. Nämnden måste därför hantera de ökade hyreskostnaderna inom ramen för det befintliga kommunbidraget. Eftersom lokalkostnadernas andel av eleversättningen då ökar, minskar den del som kan användas till exempelvis undervisning och läromedel. Problemet förstärks av att antalet elever i anpassad gymnasieskola ökar, en behovsförändring som inte heller den hanteras av stadens resursfördelningsmodell.

Denna utveckling ska ses i ljuset av de nuvarande förutsättningarna för gymnasieskolan. Jämfört med andra kommuner ligger Göteborgs gymnasieskolor lågt i kostnad, samtidigt som andelen elever i mer resurskrävande utbildningar med stora behov av kompensatoriska insatser är högre. Nettokostnaden per elev i Göteborg var 120 000 kronor per år 2023, jämfört med 130 000 kronor i liknande kommuner och 134 000 kronor i riket. Den relativt låga resurstilldelningen till gymnasieskolan i Göteborg och de åtgärder som förvaltningen kontinuerligt vidtar för att hålla budgeten i balans riskerar att påverka verksamhetens kvalitet negativt. Den höga ökningen av lokalkostnader förstärker denna risk ytterligare.

Gymnasieskolan är den sista utbildningsformen innan stadens ungdomar förväntas nå sina utbildningsmål och etablera sig på arbetsmarknaden eller gå vidare till högre studier. Om gymnasieskolan inte kan möta elevernas behov och ge tillräckligt stöd och stimulans för att alla elever ska utvecklas så långt som möjligt, ökar risken för att ungdomarna inte

lyckas etablera sig på arbetsmarknaden eller fortsätta sina studier. Ur ett samhällsperspektiv kan detta leda till utanförskap och ohälsa, vilket medför höga samhällsekonomiska kostnader.